

1.
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

1742.

1. Bauer, Joannes Gorpudus, fac. jur. priv. ancillarius.
Programma, quo summos in utroque jure honores Carolus
Fridericus Mensero . . . induxit.
2. Cramerus, Wilhelmus Theodoricus: De tortura ejusque
usu et effectibus.
3. Vampelcius, Dr. Jacobus: De juribus circa lithan
Frances. . . .
4. Ernesti, Dr. Aug: De glossariorum Graecorum vera
indole et recto usu.
5. Ernesti, Joannes Augustus: De re pignorum capien-
dorum apud veteres Romanos.
6. Hommelius, Ferd. Aug: De manu militari ^{locas}.
168 D. de rei vind. J.
7. Haestnerus, Abrahamus: „In condictione in debiti,
soluzione per errorem juris facta, locum habeat?
simulque collegia activa intimat.
8. Haestnerus, Abrahamus: De Herigeldo.

1742.

9. Mascovius, Josephus: De collatione bonorum.
10. Mennerus, Carolus Fridericus: De jure fisci civitatis
municipalis competente.
11. Mylius, Gustavus Mauricius: De appropinquatione juris
dictionis. 2 exempl.
12. Rechenberg, Cornelius Otto, fac. jur. procancellarius:
Programma, quo solemnità inauguralia Samuelis Rudolphi
Meknerii indicit.
13. Rivinus, Johannus Florens, fac. jur. procancellarius p. b. s. p. d.
Programma, quo ad disputationes publicas invitatur.
14. Rivinus, Joannus Florens, facult. jur. procancellarius:
Programma, quo ad solemnità doctoralia Joanni Gaspardi
Trepperi invitatur.
15. Rivinus, Joannus Florens: De culpa ab uno collegio
commisa a toto collegio praestanda.
16. Siegel, Jo. Gottlieb: De feudo pignoratitio re funda-
menti et utilitatis egera.

1742

17. Töpfer, Franz Gottfried: De servitute rustica
agrorum incultorum cultusque prohibente
18. Wenzelstadius, Christianus Fredericus: De Septimia Zenobia
Palmyrenorum Regina.

1742, 11 2
559 77

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
OPPIGNORATIONE
IVRISDICTIONIS

QVAM
AMPLISS. ICTORVM
IN ACADEMIA LIPSIENSI
ORDINIS CONSENSV

PRAESIDE
D. GVSTAVO HENRICO
MYLIO,

CVRIAE SVPREMAE AC EIVSDEM ORDINIS ASSESSORE

PRO
DOCTORALIBVS IN VTROQVE IVRE
PRIVILEGIIS CONSEQVENDIS

AD D. XIII. DEC. MDCCXLII

AVCTOR
SAMVEL RVDOLPHVS STAHN

GOLDBERGA - SILES.
P. P.

LIPSIAE
LITERIS BREITKOPFIANIS.

57 7 2 2

DISSERTATIO
DE
OPRIGNORATIONE
IURISDICTIONIS

AMPLISSIMO
IURE AGENTIA IURISDICTIONE
ORDINE COGNITIONIS

PROVINCIAE
MAGISTRO

AD
HONORANDUM
MAGISTRO

LIBRARIUS

§. I.

olent, qui publicum specimen dare & periculum sui facere volunt, in illo elaborando plerumque ita versari, ut ab ipsius Thematis iucunditate aut utilitate exordium scribendi capiant, deinde varia circa inscriptionis explanationem, verborum intellectum & homonymiam definiendam praefati, ea quae ad artem criticam pertinent ex omni aevo Iurisprudentiae tum veteris tum mediae magna & ambage & ambitione repetant, capita generaliora longo anfractu praemittant, saepe etiam, quem primo loco legimus, elenchum Iuris scriptorum, qui circa idem vel simile argumentum, nostra & maiorum nostrorum aetate occupati fuerunt, conficiant instructissimum, cui tandem Catalogus omnium in omnibus Academiis Germaniae conscriptarum Dissertationum & Exercitationum, quae ad eandem rem faciunt, numerosissimus iungitur. Ego vero qui de *Oppignoratione*

A 2

Iuris-

4 DE OPPIGNORATIONE

Iurisdictionis quaedam conscribere, & publico Eruditorum Examini ad consequendos honores in Iure utroque summos, proponere iussus sum, hanc viam in re praesenti affectare nolo. Licet enim vnumquemque suae menti relinquam, & non solum ingenio, sed etiam otio suo abundare facile patiar, lectores quoque attentiores facere, & quod multi intendunt, scriptionis genus exornare ad res arbitrii referendum sit, illa tamen capita de *Pignore, iurisque dictione*, omnibus nota, imo ab aliis ex Iureconsultorum libris centies descripta, mea hoc loco facere, atque eo ipso fastidium legendi mouere vereor. Quam ob rem pauca saltem de utroque iure & *pignoris et iurisdictionis*, quae pro instituti ratione vix omittenda erant, praemittam, notitiae vero autorum cupidos ad Bibliothecas reales, Nomenclatores, STRUVIVM^a puta, atque PFEFFINGERVM^b ablegans.

a) In Syntagm. Iuris Ciu. additionibus *Petri Mülleri* edito *Exerc. IV. Lib. II. Tit. I. & Exercit. XXII. Lib. XX. T. I.* ad Rubricas.

b) In notis ad Vitriarii Institutiones Iuris Publ. *Tom. III. Lib. III. Tit. XVII. §. 43. lit. a. p. 1208.*

§. II.

Oppignorationis Vocabulum neque in responsis Prudentum a Triboniano & sociis eius in volumen digestis, neque in constitutionibus Imperatorum tam uno Codice collectis, quam nouellis obuenerit, neque minus apud Auctores Latinos primae notae, quos *Classicos* noetium Atticarum

ticarum conditor vocat, occurrit. Apud Iure Consul-
tos tamen eosque recentiores frequentior est huius ver-
bi vsus. Sic Nobilis Dominus EYKE de REFGOW vel
quisquis versiois Latinae ^a Speculo Saxonico adpositae
verus est auctor, hanc dictionem vsurpauit. En verba:
*Lib. III. art. V. Quicquid alicui commodatur, aut oppignora-
tur restituere is debet sine deterioratione commodanti vel op-
pignoranti, aut soluere ei debet eius pretium, si vero equus
vel pecus tempore OPPIGNORATIONIS moriatur, sine
culpa possidentis, si hic id probauerit & iuramento se purga-
uerit, pretium non restituit.* Quae quidem verba, quod
dissimulare nolo, fide B. THOMASII adscribo, qui ea-
dem olim Dissertationi suae: *De Vsu practico accuratae di-
stinctionis inter emtionem, cum pacto de retrouendendo & con-
tractum pignoratitium, cap. II. §. XXIX.* inseruit, cum ta-
men illa, vt ingenue fatear, cum iis, quae in GAERT-
NERIANA ac ZOBELIANA editione leguntur, plane
non concordant, vt adeo B. auctori vel ipsissima
Textus verba referre haud animum, vel alium Codi-
cem ad manus fuisse, credendum sit. Ille certe liber
eiusdem Iuris prouincialis Augustae Vindelicorum An-
no MDXVI. impressus, quem B. Vir, teste oculato
IAC. FRIED. LVDOVICI in Praefat. ad Spec. Sa-
xon. §. XXXIV. possedit, iam non ad manus est, vt
collatio instituat. In Codice quoque Iuris Feudalis
Alemannici, eiusque interpretatione Latina & rubrum

6 DE OPPIGNORATIONE

Capitis XXIV. & CLV. ^b legitur: *De Oppignoratione sine Domini consensu*, & nigrum hoc vocabulum repetit, cuius tamen versionis auctor est SCHILTERVS, Iureconsultus Argentoratensis, quod ipse fatetur in Praefatione ad dictum Codicem Iuris Alemann. §. XXI. Nec desunt opuscula eiusdem inscriptionis, quae titulum praefereunt: de Oppignorationibus rerum Imperii, territorii, feudi, Iurium, seruitutum, rei alienae, & quae sunt alia eiusmodi, ^c quorum excerpta referendi mox erit occasio. Iam plura non addo ad Dissertationis inscriptionem, quam elegi, defendendam; Hoc saltem monebo: *pignorationem* esse idem, quod: *oppignoratio*. Ita enim Iureconsultus GAIVS: Quod emtionem venditionemque recipit, etiam pignorationem potest recipere. L. 9. §. 1. ff. de Pignoribus & Hypothecis & qualiter ea contrahantur.

- a) Equidem me non latent Iureconsultorum dissidia circa Textum huius Iuris prouincialis, quisnam sit primaevus atque authenticus, an Germanici, an vero Latini idiomatis. Illa SCHILTERI est sententia in *Exerc. ad Pand. XXIII. §. 64. XXXVII. §. 84.* Hoc vero argumentis certis euincit, qui nouissimum, omnibusque numeris perfectum nobis dedit Exemplar Speculi Saxonici, Excellentissimus GAERTNERVS in eius Historia, quam praefatus est, §. IX. quo loco contra *Schilterum* asserit, Textum Latinum, quo nunc utimur, esse quidem authenticum Eckonis, sed valde corruptum atque interpolatum.
- b) Prodiit ille Codex cum aliis ad rem feudalem spectantibus libris Argentorati cura IOH. SCHILTERI primum anno MDCXCVII. iterum vero auctior opera IOH. GEORGI SCHERTZII anno MDCCXXVIII. qui ad Commentarium Schilteri notas, simulque opuscula *Bitschii & Dürrii*, illius de
Iure

Iure Emponematum, huius vero de *Curiis dominicalibus* adiecit.

- c) Nomina scriptorum sunt: IOH. STRAVCHIVS, NICOL. HIERON. GVNDLINGIVS, FELIX SPIZIVS, HENNING. CHRIST. GERDESSEN, HENR. HAHNVS, CASP. ACH. BECKIVS, IOH. SCHACKIVS, STEPH. CHR. HARPPRECHTVS & IOH. REIN. HEDINGERVS.

§. III.

Iam vero vis huius vocabuli definienda est verbis. *Oppignoratio* ergo denotat actum, quo Creditori Ius pignoris in aliqua re constituitur, vt de credito recipiendo securus sit, idque cum fiat per contractum *pignoris* siue *pignoratitium* * apparet facile, illum per *oppignorationis* verbum significantius exprimi. Cum vero Ius pignoris vel a Lege, vel a Iudice, vel a Testatore, vel denique conuentione constituatur, nobis iam non erit sermo de Oppignoratione quadam legali, siue pignore publico, legali, aut praetorio, aut iudiciali, sed tantummodo de facto aliquo oppignorandi, qua ius pignoris seu hypothecae inducitur, siue inter viuos pacifcentes, siue mortis causa inter testatorem & haerodem intercedat; Deinde licet pignus in specie, eiusque contractus ab hypotheca, pacto nimirum praetorio, diuersa sint, quatenus possessio in creditorem transfertur vel non, nos tamen pignus hoc loco generalius acceptum intelligimus; Fieri enim saepius solet, vt in hypotheca rei traditio interueniat, si forte creditor illi po-
tius

8 DE OPPIGNORATIONE

tius maioris securitatis ergo incumbere & possessionem actu exercere, quam Symbolum Instrumenti & actionem ad ius in re declarandum tantum, habere malit, vt adeo duplex quasi ius, hypothecae nimirum ex conuentione, & pignoris, vi possessionis traditae, nanciscatur, id quod potissimum accedente pacto antechretico fit, quo id agitur, vt creditor vtatur re pignerata in vicem vsurarum, licet si statim ab initio traditio sub hoc pacto conuentionem comitetur, rectius pignus, quam hypotheca audiat. v. §. VII. *Inst. de Action.* MERCVRIALIS MERLINVS de Pignor. & Hypoth. L. I. Tit. I. qu. II. §. 5. VOETIUS ad *Digesta Lib. XX. Tit. I. §. 23.*

a) De eo enim inter *Henr. Habnium & Reinh. Bachouium* disputatum fuit, an hic contractus rectius dicatur: *pignoris*, quam: *pignoratitius*, quod *Habnius* asserit, sed hanc litem nostram facere iam non vacat.

§. IV.

Iurisdictio alia *Romana*, alia *hodierna* dicitur. Illam antiquatam ex eo nominant, quod facies illa Romani Imperii sit penitus immutata, & ipsius iurisdictionis ratio prorsus innouata. Magnum ergo errorem quosdam errare certum est, qui statum nostrae reipublicae ad antiquum Romanorum, & personam Magistratus aut Iudicis hodierni ad Praetores, aut Praefectos, aut Procuratores Romanos accommodare allaborant. Nos certe, dum de Oppignoratione Iurisdictionis solliciti sumus, plane

plane non illam indigitamus, quae fuit Romanis Magistratibus propria, cum personalis ea fuerit atque administratoria, adeoque iis facultas iuris realis constituendi in hac potestate, ad tempus plerumque concedita, haud competere potuerit. Hodiernam potius iurisdictionem intelligimus, vbi quaestio incidit: an pignori possit supponi, atque ius hypothecae in illa acquiri. Id autem ante omnia monendum esse puto, *Iurisdictionis* vocabulum hodie tam late sumi, vt summam potestatem gubernandi Rempublicam, adeoque ipsam maiestatem, & veram & analogicam, siue superioritatem tum summam, tum subordinatam, sub se comprehendat, quam iurisdictionem territorialem, regalem, sublimem & regiam passim in scriptoribus iuris publici legimus. Hinc nata est illa diuisio, qua iurisdictionis alia dicitur *independens* siue *summa*, alia *dependens* siue *subalterna*, atque haec iterum vel *ecclesiastica* vel *secularis*, & quidem alia *superior*, siue *alta*, alia *inferior* siue *bassa*, quam etiam *ciuilem*, illam vero *criminales* appellamus, quibus speciebus definiendis & explicandis, cum sint peruulgata omnia, iam immorari superuacaneum existimo. Potius alteram diuisionem Iurisdictionis hodiernae, eamque magis propriam ad nostrum scopum propero quae est moribus praecipue Germaniae vel *personalis* vel *patrimonialis*. Haec intuitu certae alicuius rei ad modum aliorum iurium acquiritur & in successores, singulares etiam transfertur. Illa est, quae tanquam officium

B

cium

cium conceditur personae & cum illa extinguitur, alio nomine: *administratoria*, patrimonialis vero etiam: *realis*, dicitur. Vtraque ab obiectis plures denominationes recipit, estque vel *allodialis* vel *feudalis*, quatenus ea negotia allodialia aut feudalia respicit, item: *ecclesiastica* vel *secularis*, eaque *civilis* & *criminalis*, pro diuerfitate causarum personarumque. Specialius etiam *Iurisdictio metallica*, *forestalis* & *opificiaria*^b nominatur, de quibus omnibus commentariolum addere praefens institutum non desiderat. Ut vero mentem meam vberius declarem, quam iurisdictionem oppignorationis obiectum esse intelligam, non realem solum, seu patrimoniale, quod saepius fit, sed personale etiam, siue administratoriam, imo territorialem pignoris vel hypothecae naturam recipere putauerim, quod nunc pluribus demonstrandum erit.

a) Hac ratione TOBIAS PAURMEISTERVS & IACOBVS LAMPADIVS Libros suos rectius inscribi censuerunt: de *Iurisdictione Imperii Rom. Germ.* quamvis LAMPADIVS cum secunda vice libellum ederet, consilium mutauerit, aliumque Titulum: de *Republica Romano Germanica* supposuerit, quod recte annotavit Illustris IACOBVS BORNIVS in erudita, quam de *Iurisdictione per inuestituram feudalem concessa* conscripsit Dissertatione Inaugurali, in Academia Tubingensi anno MDCCVI. defensa.

b) Vtrum Iurisdiclio cadat etiam in Collegia mechanica fufius pertractavit ADRIANVS BEIERVS, qui processum mechanicarum causarum forensium in *Aduocato rerum opificalium perito cap. III. §. V. seqq.* tradidit. Et illa iurisdictionis, circumscriptae tamen, capacia esse deducit pluribus MATTH. STE.

STEPHANI in Tr. de Iurisdictione Lib. II. P. II. cap. VIII
 potestatem vero cognoscendi & iudicandi super delictis publicis
 Collegiis opificum tribuit CARPZOVIVS Decif. CCLXXXV
 P. II.

§. V.

Oppignorare res suas non priuati solum homines, sed etiam principes possunt, ergo iurisdictionem quoque pignerandi licentiam habent. Ordo autem & prerogatiua nobis imperant, vt primum de Imperantibus eorumque rebus quae dicenda sunt, proferamus. Et quidem si statum Imperii nostri Rom. Germ. respiciamus, ante Imperatorem Carolum IV. oppignorationes in vsu fuerunt, quibus Imperatores prouinciam Imperii vel totam vel partem eius pignori opposuerunt, ita tamen vt saepe aliis Imperii statibus facultas ista bona oppignorata redimendi, donec ab illis Imperatores rursum redimerent, concessa fuerit, quam alii impignorationem, alii pignus fiduciarium, imo alienationem dixerunt. Tempore insequenti per Conuentiones publicas, quas Capitulationes Caesareae vocamus, res Imperii quo minus oppignorari amplius possint, cautum fuit. Summa Capitulationis Caroli V. haec est: *Facultates Imperii (Imperator) neque distrabat neque oppignoret, nec alio quouis modo deteriores faciat, et quae sunt ab aliis nationibus occupata vel ab imperio diuulsa bona primo quoque tempore recuperet, sic tamen ne quid fraudi sit illis, qui vel priuilegio vel iure nituntur.*

12 DE OPPIGNORATIONE

uentiones tamen ad res Imperatoris proprias non extendendae, cum haec pleno iam iure ipsius sint, atque Imperator liberam pro sua voluntate alienandi potestatem habeat, adeoque discrimen illud in oppignorationibus terrarum & ciuitatum ante Capitula caesaris susceptis probe examinandum, cuius rei exemplum sistit oppignoratio Ciuitatis Egranae cum territorio suo ac iuribus a Ludouico Bauaro facta, nimirum an hic illam ut suam, an vero ut Imperii Ciuitatem Iohanni Bohemiae Regi obligauerit. vide quae contra *Knipschildium* Iura Imperialium Ciuitatum defendentem disputauit NIC. HIERON. GVNDLINGIVS in doctissimo Schediasmate *de Iure oppignorati territorii* §. XC. Plura Exempla oppignoratarum rerum, prouinciarum, iuriumque Imperii dare & quid hodie tum circa hanc oppignorationem, tum reuisionem iuris sit, definire non erit opus, partim cum in hac re nobis otium fecerint STRAVCHIVS & GVNDLINGIVS, partim, ut huius Iure Consulti verbis iucundis utar, quia nihil amplius est, quod ab Imperatoribus oppignorari possit, atque Consilia de reuocandis rebus Imperii pignoratis faepius agitata neque in hoc, nec in sequenti seculo effectum fortientur.

a) Nihil in hac re fuit IOANNES STRAVCHIVS in Dissertatione *de oppignorationibus rerum Imperii* §. XXIX. XXXI. XXXIV. cum iis, qui hunc libellum animaduersionibus suis auerunt *Thomasius*, *Gundlingius*, *Harprechtus*. vid. *Strauchiana Opuscula* Parte VI. n. I.

§. VI.

Quod ad status Imperii R. Germ. attinet, an illi Iurisdictionem territorialem sublimem pignori supponere possint, & an Consensu Imperatoris & Imperii ad hanc oppignorationem opus sit, in disquisitionem venit. Describitur autem haec eminens iurisdictionis, quod sit: *Potestas, siue Ius summi, post Imperatorem, Imperii, eique connexorum regalium in omnes territorii subditos, supremi ex Principis concessione quaesitum aut usu longaeuo obtentum.* "

Quod quidem Ius territorii, cui omnia regalia, iurisdictionis omnis cum imperio & superioritate subiiciuntur, ad illa iura publica vniuersalia pertinet, quae transferri possunt, cumque haec iurisdictionis territorialis, licet ad regulas vulgaris iurisdictionis reuocari nequeat, tamen vna cum territorio, cui semper inest, vendi, in dotem dari, infeudari atque aliis modis alienari possit, quod nemo negabit, cur non etiam omnia genera oppignorationum recipere illam dicendum esset? cum ab alienatione ad pignoris constitutionem argumentum procedat. Ad haec in diiudicandis rebus ac iuribus Imperii Exemplorum longo usu ac obseruantia comprobatorum haud leuis est auctoritas, adeoque ex plurimis, quas supra ex *Gundlingio* atque *Strauchio* citauimus pignorationibus hoc arbitrium atque potestatem oppignorandi territoria cum superioritate statibus Imperii vindicare haud

4 DE OPPIGNORATIONE

dubitamus. ^b Quandoquidem vero illa oppignoratio
 saepius est alienatio, non tam potentia & aptitudine
 quam actu ipso, si, ad certum tempus licet, dominium
 transfertur, & iurisdictio territorii, cui adhaeret, na-
 turam, feudi regalis nimirum, vel alius cuiusdam Im-
 perii R. G. induit, ad huius pignoris constitutionem
 iuxta regulas consuetudinum feudalium consensus Im-
 peratoris & Imperii necessarius videtur, sed Praxis &
 Obseruantia Imperii varie loquitur easque pignorationes,
 licet Imperatoris specialis consensus non interuenerit,
 validas esse, atque ius quoddam reale tribuere quotidi-
 ana comprobant exempla; ^c Hanc autem praerogati-
 uam ex praeceminentia illa potestatis territorialis, quae
 statibus proprio iure ac ordinario hodie competit, &
 iura summa, imo pleraque regia complectitur, territo-
 riis simul in dignitatem summam euectis, deducunt,
 quod pluribus FRANKIVS in Consilio quodam ad
 Consultationem Nobilis cuiusdam conscripto ^d exponit.
 Quoad successores vero in feudis regalibus, qui non
 sunt haeredes in allodio, illos eiusmodi oppignoratio-
 nes nunquam obligant, nisi sint modicae, aut debita a
 possessore vtiliter contracta, conf. ITTERVS de
 Feudis Imperii cap. XXIII. §. 5. Dissentit RHETIVS
 ad Ius Feud. n. 19. p. 189. ZIEGLER de Iure Mai. p. 105.

^a) Ita LIMNAEVUS Lib. IV. de Iur. Publ. cap. VIII. n. 183. alii
 aliter. Contra descriptionem, quam Reinkingius & Braut-
 lachi suppeditant, quaedam monet IOH. GEORG. SIMON in
 disert.

differt. de *Iurisdictione Territ. Stat. Imp. cap. II. §. I. II. III. IV.* illam tamen, quae est *Limnaci*, suam facit, atque vberiori expositione defendit §. *V. VII.* & sequentibus.

- b) Conf. *GVNDLINGIVS* l. c. §. 22. 27. 28. 86. 87. 88. 89. & *STRAVCHIVS* l. c. §. 39. 40.
- c) Iam suo aevo hanc consuetudinem conqueritur Iureconsultus antiqua virtute & fide conspicuus *VDALR. LASIVS*, Ordinarius Friburgensis: *Certe, inquit, in Germania nostra Fride-rici prohibitio male seruatur. Ego vero tales consuetudines non laudo, cum sint contra publicam Imperii vtilitatem, & per eam magnitudo & augmentum Imperialis Maiestatis attenueretur. Text. d. const. I. post princ. de prohib. feud. alien. per Feder. licet durum foret eas consuetudines euertere. v. Epitome in Vsus Feud. Parte IX. n. 22.*
- d) Exhibet excerptum *GEORG. ADAM. STRVVIVS* in *Synt. Iur. Feud. cap. XIV. 29.*

§. VII.

Iurisdictionem administratoriam hodie in Praefecturis principum conspiciamus, quando administratio Iustitiae & rei oeconomicae certi cuiusdam districtus, qui praefectura nominatur, praefecto cuidam ad dies vitae vel certum annorum numerum conceditur, vt certis temporibus rationem accepti & impensi referat. Nonnunquam vero & locatur, & oppignoratur eiusmodi praefectura, tum quoad exercitium iurisdictionis, tum quoad fructus, redditum pecuniae, frugum, omnemque vsum. Quod si autem Princeps praefecturam generaliter, pecunia mutua data, oppignorauerit, atque tradiderit, administratione concessa, an haec ad omnes causas, adeoque etiam iurisdictionis exercitium & fructus extendenda sit, dubium videtur. Mota fuit haec

haec quaestio circa finem superioris seculi in Ducatu Luneburgensi, cum Creditori pignoris loco praefecturae traditae, & dignitas Consilii Praefecturae collata essent, Princeps vero circa administrationem iurisdictionis & personae quaedam innouare vellet, sed, ad illius consultationem, Iureconsulti Academiae Fridericianae mutationem hanc Iure suscipi non posse responsum dabant, cuius verba, quae ad rem praesentem faciunt, apponam: Hiernechst was die Administration Iustitiae betrifft, solche ihm in seinen Contract expresse nicht mit übergeben, und daher in arbitrio Principis bleibt, durch wen er die Amtsgerichte administriren lassen wolle, cum constitutio officialium seu administratorum iustitiae ex arbitrio Principis dependeat. MYLER in *Hyp. cap. 2. §. 12. & 13.* Wilhelmus auch dadurch in effectu nicht laediret wird, indem er die Reditus der Aemter dabey in Possession behält, darinn er sich des Capitals und der Zinsen halber genugsam erholen kann, quod autem Wilhelmo non nocet, alteri vero prodest, ad hoc compelli potest. *p. L. 2. §. 5. ff. de aqua & aquae plu. arc.* Weil aber dennoch Wilhelmo die Administration zweyer fürstlichen Aemter ohne einige Restriction übergeben, nebst der generalen Clausul: *Samt denen darzu gehörigen Amts- und Forstintraden, wie die Namen haben, und aus denen Rechten bekindt, quod si castrum alicui concessum, etiam simul concessa sit iurisdicatio castro cohaerens.* AVGVST. BARBOS. *de appell. verbor. signif. sub voce: castrum,*

strum, n. 6. seq. TVSCH. Praef. Conclus. lit. C. Concl. 116. n. 3. § 8.
 Vornehmlich in contractibus cum ipso Principe gestis, utpote qui semper sunt bonae fidei & hinc cum pleno effectu capiendi, *SCHRADER de Feud. p. 10. Sect. 1. n. 50. BESOLD. Vol. 4. Consil. 150. n. 27.* Quod etiam procedit in contractu cum subdito gesto, qui Principem validissime obligat, *MANGIL. de euid. qu. 172. n. 3. ANTON. HERING de fideiuss. c. 7. n. 286.* Adeo ut nec de plenitudine potestatis ab illo recedere possit. *GAIL. Lib. 2. obs. 55. n. 7. MYLER. Nomol. Princ. Imper. c. 2. §. 3.* Zumalen wenn ein Fürst sich darinnen bey wahren fürstlichen Glauben, Treu und Worten verpflichtet, und daß wider solchen Contract keine verfängliche Interpretation statt haben solle, expresse beliebet, und also vielmehr contra Principem dieser Contract zu interpretiren, utpote qui clarius loqui potuisset. *L. veteribus 39. ff. de pactis.* Welches alles dadurch um so vielmehr bestärket wird, weil der Fürst etliche Jahre her dem Wilhelmo die Administration derer Amtsgerichte ohne einige Contradiction gelassen, und dadurch dero gnädigste Willensmeynung, wie sie den Contract verstanden haben wollen, sattfam an den Tag gegeben, *verba enim contractuum dubia explicanda sunt ex actibus subsequenteribus L. quaedam sunt 15. pr. ff. de reb. dub. & voluntas magis facto, quam verbis declaratur. MANTIC. de tac. § ambig. conuent. lib. 6. tit. 9. n. 9. § 10.* Und also der Landesfürst dasjenige, was

C

er

er einmal beliebet, zum Präjudiz des Wilhelmi nicht verändern kann, cum nemo consilium suum in alterius damnum mutare possit, *C. mutare 33. de Reg. Iur. in 6to* nec Princeps ius ex Contractu quacitum alicui adimere & tertio beneficium cum huius incommodo concedere possit, *L. nec auus 4. C. de emancip. liber.* Damm solchergestalt die Administratio Iustitiae, als ein Pertinenzstücke solcher Aemter zu consideriren, und die Fructus Iurisdictionis zu denen Untsgefällen mitgehören, so ist auch per consequentiam necessariam solche Jurisdiction zugleich mit verpfändet worden, und kann, so lange der Wilhelmus seines Capitals halber den Contract gemäß nicht befriediget ist, von der Hypothec nicht separiret werden, indem bekandt, quod pignoris ius sit individuum, *L. 1. C. de iur. pign. & L. 8. §. 2. ff. de pigor. act.* BRUNNEMANN. in *Comment. C. ad d. L. 1.* Welches auch denen deutlichen Worten des Contracts gemäß ist, indem darinnen vorgeschrieben ist, daß Wilhelmus vor erhaltener richtiger Bezahlung diese beyden Aemter, weder quoad administrationem zu quittiren, noch der Heb- und Einnehmung aller Gefälle sich zu begeben gehalten seyn soll, durch welche Worte ein Unterscheid unter der Administration und unter der Hebung gemacht wird, woraus am hellen Tage, daß dem Wilhelmo nicht nur die Einnahme, sondern die völlige Administration, und also auch die Verwaltung der Justiz mit verpfändet sey, particula enim:

enim: neque, habet vim copulatiuae, STRAVCH. *Lexic. part. iur. voc. neque n. 1.* Copula vero auget & ampliat, seu adiicit aliqua vltra praecedentia. EVERHARD. *Topic. Legal. loc. a natura copulae n. 1. Sc.* Endlich auch die Bestellung der Justizbedienten einer Landesherrschaft in so weit billig frey bleibet, in so weit solche per contractum einen andern nicht bereits aufgetragen ist, welches per deducta superius in diesem Fall geschehen: So erscheinet hieraus allenthalben so viel, daß Wilhelmus wider Willen nicht gehalten sey, daß offerirte Capital anzunehmen, ihm auch die Administration der Justiz nicht entzogen werden könne. Von Rechts wegen. Quae etiam sententia fuit Iureconsultorum, qui in Lipsiensi academia & Iulia ius dicunt, vt adeo nostro suffragio vix opus sit.

§. VIII.

Patriae meae carissimae cui fructus, quos singulari Numinis diuini prouidentia nunc ex pacificatione nouissima in sacris & temporalibus capit, animitus gratulor memor iurisdictionem a Principibus Silesiae pigneratam filere non possum. Illa quidem omnis, tam ciuilibus, quam Criminalibus, quae in literis inuestiturae antiquis Ius Regium & Ducale vocatur, olim penes Silesiae principes & Reges veteres erat, quam per officiales suos, aduocatos nimirum haereditarios & prouinciales administrabant, tractu temporis vero haec iura Ducalia ex
C 2 iguo

iguo saepe pretio, imo pro equo Spadone priuatis hominibus vendiderunt, quandoque oppignorarunt. In Ducatu Suidnicensi & Iauricensi iura haec iurisdictionalia omnia ciuitatibus fuerunt oppignorata, & Nobilibus tandem ex Priuilegio Regis Vladislai anno MD XV. confirmato, quod IOH. IAC. DE WEINGARTEN *Fasciculo suo diuersorum Iurium Lib. II. n. VI. p. 276.* inferuit, facultas iura illa reluendi, concessa, referuata tamen Regi potestate reemendi. Quae quidem oppignoratio variis, quae circa iurisdictionem exercendam obortae sunt, litibus, iisque satis funestis caussam dedit, dum ciuitates iurisdictionis exercitium in bonis feudalibus Nobilium & Vafallorum praetendebant, hi vero & contradicere & officialibus resistere non intermittebant. Decisionem harum Controuersiarum anno MD X. ab Vladislao frustra tentatam tandem auspiciis Ferdinandi I. Imperatoris & Regis Bohemiae sequebatur anno MD XLVI. amica transactio inter status horum Ducatum prouinciales & Ciuitates quam idem WEINGARTEN *l.c. p. 299. seq.* exhibet. Conf. CASP. SCHIFFERDEGHERI *Libros ad Antonium Fabrum, Ictum Sebusianum, Lib. III. Tract. XXIX. de Iurisdictione quae olim in Silesia fuit. quaeft. III.* Haec olim. Nunc alia facies & iurisdictionis & Iudiciorum in SILESIA, postquam noua Lege Iudiciaria Regia in vim sanctionis publicae hoc ipso anno promulgata abusus & incommoda ex variis

riis iurisdictionum generibus exorta successu haud infelici videamus sublata. conf. Pot. Bor. Regis FRIDERICI neue Proceßordnung, wornach sowohl in denen Erb- als Mediatsfürstenthümern und Standesherrschaften, auch allen andern Gerichten künftigher verfahren werden soll, Breslau 1742. cum mandato Regio, quod inscribitur: Notificationspatent, betreffend die Einrichtung, welche Se. Königl. Majestät in Preußen und oberster auch souverainer Herzog in Niederschlesien bey dem welt- und geistlichen Justizwesen in dero souverainen Herzogthum Niederschlesien gemacht haben, de dato Berlin den 15 Jan. 1742.

- a) Notata digna est descriptio Iurisdictionis criminalis, quae in literis inuoluturae anno MCCCXLV. exaratis legitur: *Nisi quod in villa praedicta advocatus provincialis super caput, manus, & nasum iurisdictionem habeat.* SCHIFORDEGHERVS all. l. qu. IV.

§. IX.

Iurisdictionis Patrimonialis siue realis, a principe subordinate in proprietatem concessa, patrimonio siue rei adhaeret, & cum ea ad quosuis successores, vniuersales ac singulares, transit, adeoque vti alia iura, in bonis est, certoque pretio aestimatur. Cum vero patrimonialia in commercium veniant, atque ab eo, qui proprietatem habet eodem modo, quo alia bona, vendi, atque ad quosuis ad contrahendum vel succedendum habiles transferri queant, certum est, iurisdictionem

etiam ab eo, qui illam in suo habet patrimonio, oppignorari posse, atque ius hypothecae in illa constitui. Ex potestate enim alienandi sequitur facultas oppignorandi, & sub nomine alienationis continetur etiam oppignoratio, quae est via per quam ad illam itur, ergo qui potest maius, potest etiam minus. Quoad ipsum ius & modum pignerandi vero distincta est illa potestas. Alia enim Iurisdictio adhaeret fundo allodiali, alia praedio feudali, & cum illis oppignoratur. Alia cum fundo simul pignori subiicitur, alia sine eo. De singulis ergo diuersa ratione sentiendum est. Si quando Iurisdictio fundo allodiali adhaeret, in eius oppignoratione ea omnia obseruanda sunt, quae in constituenda hypotheca rerum immobilium requiruntur, nimirum vt iure Saxonico Electorali ex dispositione Constit. XXIII. Part. II. D. Augusti Electoris accedat consensus Iudicis intuitu istius rei fitae competentis. Improprè enim Iurisdictio, licet fit res incorporalis, ob naturam subiecti inhaesionis rebus immobilibus accensetur. Illa autem oppignoratio fundi, quae coram testibus extra iudicialiter fit, hodie omni effectu prioritatis destituitur, cum ea, quae olim in ORDIN. PROC. SAXON. Tit. XLVI. §. 3. disposita, noua lege §. 1. ad d. Tit. prorsus mutata sint; Quae vero §. praec. de hypotheca conuentionali leguntur contra ipsum, ne quidem possessorem auxilium praestant, vt actio hypothecaria, quae olim locum inueniebat,

ueniebat, institui amplius possit. Extra Electoratum vero minime deneganda erit, cum debitor conuentus defectum consensus iudicialis opponere & factum proprium impugnare, fidemque adeo fallere non debeat, nec in eo Iuris Romani dispositio quoad tale pactum adhuc effectu suo destituatur. Quodsi vero duo rei debendi sint, qui praedium, vel eius partem, iurisdictionem communem, oppignorarunt nudo pacto, vnus autem post haec solitarium dominium acquirat, an actio hypothecaria aduersus hunc tanquam possessorem totius pignoris moueri queat, dubium videtur. Putarunt locum habere actionem Iureconfulti Lipsienses ad quaestionem Regim. Cizensis in actis Lic. I. M. Lutheri contra I. G. Schwerdtnern, M. Iunio. M DCC XVIII. Haec de oppignoratione rei allodialis sufficiant. Si porro Iurisditio feudali adhaeret praedio, feudi pars est, atque eius naturam habere praesumitur, usque dum alia, nimirum allodii, probetur. Iam vero ex nexu Vasallitico sequitur, nihil quicquam, quod ad alienationem rei feudalis totius vel eius partis tendit, absque Domini Consensu Vasallum suscipere, adeoque iurisdictionem, partem illam praedii feudalis nobiliorem, pignori dare vel hypothecae subicere non posse, quod & Constitutionibus **LOTHARII & FRIDERICI I.** in campis Ronchaliae pro tribunali publicatis, prohibitum legitur *Lib. II. Feud. Tit. 55.* En verba: *Hac Edictali lege sancimus*

mus

mus, ut nulli liceat feudum totum vel partem aliquam vendere vel pignorarē vel quocumque modo distrabere seu alienare, vel pro anima iudicare, sine permissione illius domini, ad quem feudum spectare dignoscitur. Sed poena priuationis ob solam iurisdictionis pignorationem, modo illa tradita non sit, vix locum habere poterit, vt partem hanc praedii feudalis, quasi alienatam repetere queat Dominus, quem contempsisse sola conuentione vassallus non videtur, nec praedudicium domino inferre, possessione non mutata. Per traditionem demum ille, quantum in se est, transfert ius, quod habet, faciendo totum, quod potest, scilicet tradendo, vt ANDREAE DE ISERNIA verbis vtar. ROSENTHAL de Feudis cap. IX. concl. XII. n. 3. ^a Nec putauerim solam administrationem iurisdictionis Creditori inscio Domino traditam ad speciem feloniae referendam esse, cum illam subinde per contractum locationis conductori, aut actuario iudicii irrequisito Domino impune committi videamus. Nec omni caret effectu eiusmodi oppignoratio consensu destituta. Nam Vassallus quidem eiusque filii vinculum obligationis omni tempore agnoscere debent, Creditor vero, vt in possessionem iurisdictionis ad effectum, quo illam tamdiu, donec ex eius fructibus ipsi satisfactum, retineat, mittatur per viam iuris obtinere potest. ^b

^a) De pignore illicito feudalis rei occurrunt Textus iuris Feudalis Longobardici duo aequae obscuri, in quibus enucleandis, & quid sit pignus *transactum*, quid *consultum* siue *constitutum*, deducant

fudant eiusdem Iuris interpretes, vid. *L. I. Feud. Tit. V. pr. § L. II. Tit. VIII. §. fin.* & ad eosdem HOTTOMANNVS, RHETIVS, alii.

b) Conf. STRYCKIVS *de Caut. contractuum Sect. II. cap. IV. §. XIII.* CARPZ. *Part. II. Const. XXIII. Def. V. n. 5.*

§. X.

Iurisdictio vt plurimum cum Castro siue praedio pignori supponitur, verbis expressis, aut equipollentibus. Si enim praedium cum pertinentiis hypothecae loco fuit obligatum, iurisdictionem simul oppignoratam Creditor recte atque iure praetendit, id quod responsum supra §. VII. insertum euincit, & CARPZOVIUS in *Proc. Lib. V. Resp. XV.* circa iurisdictionis locationem his verbis factam pluribus deducit. Quo loco monendum est, distinctionem tunc attendendam esse inter pertinentias feudales & feudi. Hae sunt allodiales, & hanc qualitatem retinent, licet praedio feudali iungantur, adeoque haeredes allodiales in iis succedunt vel eius pretium a feudalibus accipiunt, contra pertinentiae feudales dicuntur, quae ex allodio in feudum sunt conuersae accedente inuestitura, non enim sufficit sola destinatio in actum licet deducta. BERGERVS in *Oecon. Iuris Lib. II. Tit. I. §. VII. not. 2.* Exercitium Iurisdictionis regulariter debitor oppignorans haud concedit Creditori, cum vero actione hypothecaria instituta ille condemnatur, immiffione facta an hic administrationem iurisdictionis oppignoratae iure postulare possit, nu-

D

perri-

perrime dubitatum fuit. Causae illius iudex hoc negabat, sed sequestratione facta, fructus iurisdictionis percipiendi emolumentum sufficere putabat, qua in re consentientes Iureconsultos Lipsienses illum habuisse mihi relatum fuit. Aliud tamen responderunt Scabini Electorales huius urbis M. Augusto MDCCXLI. in eadem causa, nec possum quin hoc responsum subiiciam. Ita se habet: Hat Sempronius gegen Verpfändung des ihm eigenthümlich zugehörigen Gutes Tusculanum genannt, worzu die hohe Landesobrigkeit ihren Consens erteilet, vom Caio 10000 Rthl. erborget, es ist auch derselbe, nachdem Caius hernach dieses Unterpfandes halber, actionem hypothecariam angestellet, dahin, daß er das verpfändete Gut Tusculanum so lange, bis Caius an Capital, Interesse und Unkosten völlig befriediget, abtreten, und ihm einräumen selle, rechtskräftig condemniret, sowohl Caius in selbiges immittiret worden; und es weigert sich Sempronius die Gerichte gedachten Ritterguthes mit abzutreten. Ob nun wohl Sempronius, daß Caius die Abtretung derer Gerichte nicht verlangen könne, sondern genug sey, daß ihm die davon einkommende Nutzungen zugestellet würden, vermeynet. Dierweil aber dennoch die Jurisdiction, vor ein annexum, das dem fundo adhaeriret, zu halten, und Caio das ganze Gut, ohne einige Restriction verpfändet worden, causa pignoris auch indiuidua ist, und actio hypothecaria nicht nur dahin, daß dem Gläubiger ein Pfandrecht zustehet, sondern

dem auch, daß ihm der Besitz des hypothecirten fundi, mit allen accessionibus eingeräumet werde, gehet, nach mehrern Inhalt der übergebenen speciei facti und seiner Frage. So ist Caius sich mit Entrichtung derer Gerichtsnutzungen begnügen zu lassen, nicht schuldig, sondern Sempronius ihm die Gerichte des verhypothecirten Gutes, Tusculanum genannt, so lange, bis dieser, wegen Capital, Interesse und Unkosten, vergnüget worden, mit abzutreten und einzuräumen verbunden. B. R. W. Et si dicendum, quod res est, vix arceri potest Creditor hypothecarius ab hac administratione, cum immisso & possessionem & facultatem percipiendi fructus iurisdictionis in solutum tribuat, hanc perceptionem vero an ipse aut per sequestrum iudicis expediat, ab eius arbitrio pendet ex concessione Legislatoris Serenissimi in Ordin. Proc. Sax. Tit. XXXIX. §. 9. Derwegen diejenigen, welchen durch Hilfe etwas eingeräumet wird, solches mit nicht wenigern Fleiß als ihre eigene Güter zu bestellen, auch dem Schuldener hiervon jährliche Rechnung zu thun schuldig. Et in accessionibus nouissimis §. 4. Kläger aber darein zu immitiren, auch nach Beschaffenheit der angestellten Action, diesem die Administration dabey zu überlassen &c. Illud tamen largior, debitorem oppignorantem, qui Dominus manet, & cuius iura certa ratione a tertio, illa ignorante, diminui possunt, simul adhibendum, nec quoad actuarium, nomen, figillum, & fructus mutationem temere suscipiendam esse.

§. XI.

Quod in locatione iurisdictionis saepius accidit ac toleratur, vt separatim vni praedium, alteri iurisdictione elocetur, *STRYCK. Vfus mod. Lib. XIX. Tit. II. §. LXVII.* idem illud in eius pignoratione fieri assolet, nec iniuria. Certum enim est, quicquid emtionem venditionem recipit, idem recipere & pignorationem, contraque quicquid vendi non potest, idem nec oppignorari, *L. I. §. 2. D. quae res pignori*, & aliae, quas allegat *GVL. FORNERIVS in Antinomiiis Pignorum §. 2.* Iurisdictione autem realis, licet a praedio in totum separari, atque ad aliud transferri non possit, eius dominium tamen separatim ad alium possessorem licite transit, qui exercitium atque usufructum, cum honore ac reliquis emolumentis accipit, in praedio feudali quoque, de qua separatione seu potius diuisione iurium & praedii recte *DIONYSIVS GODOFREDVS ad Textum Lib. II. Feud. Tit. VIII. §. I.* de augmentis feudorum asserit, quod duorum sint generum: quaedam per se subsistere, quaedam non, priora partem feudi non esse, at posteriora, vt seruitutes. Quid si vero, inquit, vasallus iurisdictionem castro feudali adquisiuit? Iurisdictione heredum Vasalli fuerit. Potest enim separari iurisdictione a castro, cum penes vnum feudale castrum penes alium iurisdictione esse possit.

§. XII.

Plurima adhuc restant dicenda, cum primis quae circa effectum hypothecae, conditionem fructuum, & pactum antichreticum disputari possunt. Verum enim vero de fructibus iurisdictionum peculiare *DANIELIS GRAMIZERI* Schediasma extat, & reliqua emolumenta iurisdictionis personalis, aequae ac patrimonialis explicauit, qui in hac academia de *Locatione Iurisdictionis* Excercitationem publice proposuit *B. IACOBVS AVGVSTVS FRANCKENSTEIN*, ad quos vt temporis & chartae rationem habeam, Lectores Beneuolos remitto.

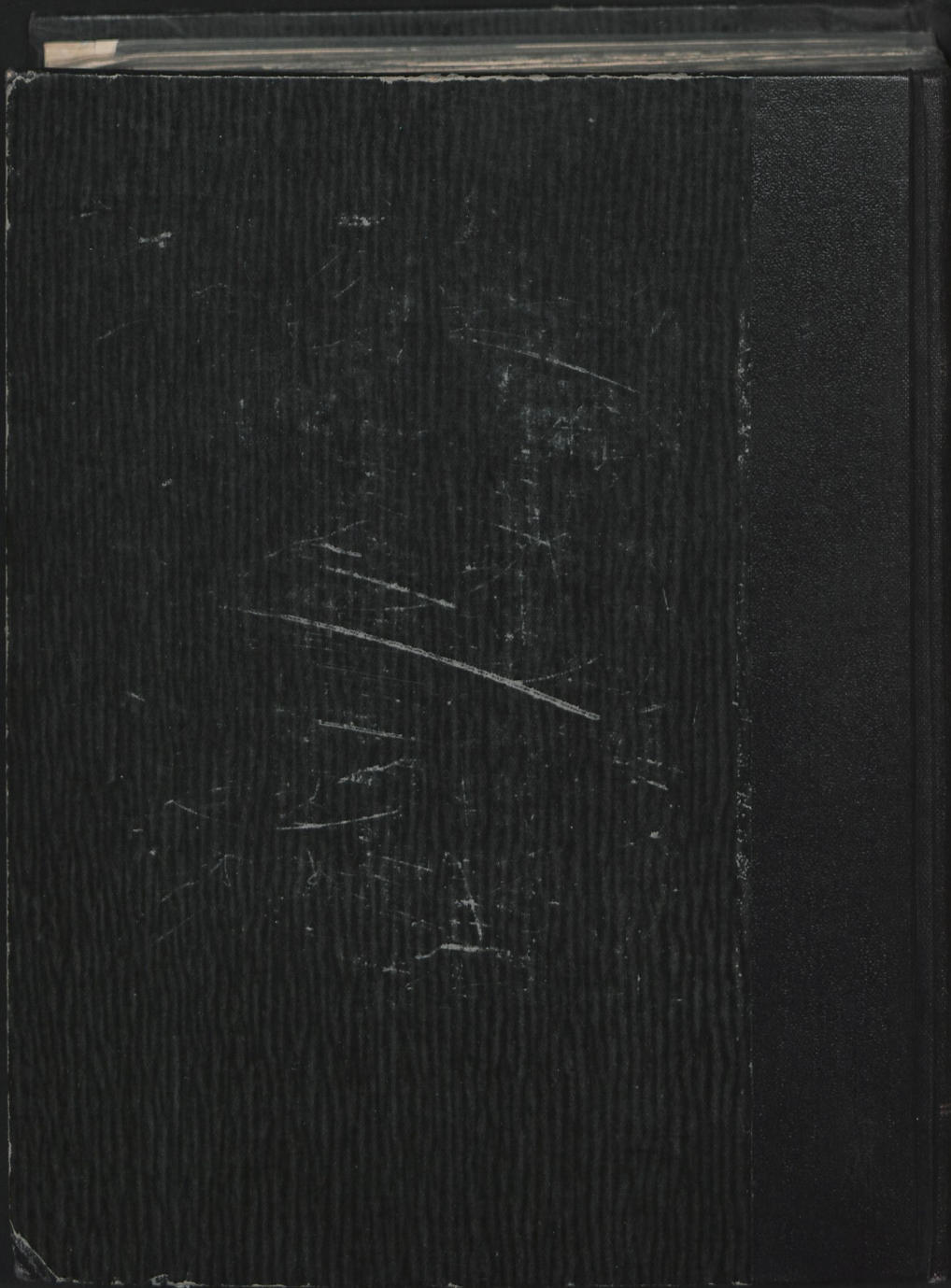
ULB Halle
005 361 559

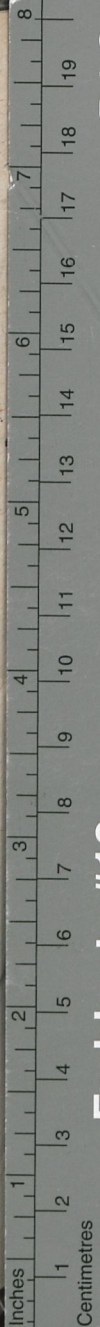
3

10218

Farbkarte #13

B.I.G.

ATIO INAUGVRALIS
DE
NORATIONE
SDICTIONIS

1742, 11 a
559 77

QVAM
PLISS. ICTORVM
EMIA LIPSIENSI
NIS CONSENSV
PRAESIDE
AVO HENRICO
MYLIO,
AC EIVSDEM ORDINIS ASSESSORE

PRO
VS IN VTROQVE IVRE
HIS CONSEQVENDIS

XIII. DEC. MDCCXLII
AVCTOR
VDOLPHVS STAHN
OLDBERGA - SILES.
P. P.

LIPSIAE
S BREITKOPFIANIS.

Handwritten signature or notes at the bottom of the page.